

izobraževanja in dokončanja šol (pridobitve papirjev, tj. diplom, certifikatov, potrdil ipd.). Individualno in socialno ga, zlasti tedaj, ko sega čez okvire uradno priznanih, formaliziranih institucij, poganja veliko bolj temeljno prizadevanje ljudi, da bi svoje mesto in delovanje v svetu razumeli, da bi svoje izkušnje in spoznanja na tak ali drugačen način implementirali v prakso, a tudi, da bi jih na čim bolj učinkovit način prenesli na svoje bližnje. Izobraževanje torej obsega skupek različnih fenomenov kulturne transmisije, od katerih se jih le nekaj odvija v uradnem šolskem okolju.

Transformativna razsežnostjo izobraževanja je prav v poseganju v realnost. Ta razsežnost je obenem *spoznavnega* in *političnega* reda (seveda ne v smislu strankarskega opredeljevanja, ampak v pomenu *le politique* – čuta za skupnost in skupinske dosežke)³⁴, skozenjo pa se prek neformalno, še zlasti informalno pridobljenih znanj in veščin, ki se vpisujejo v državljanske habituse, odpira prostor za individualno (a tudi skupinsko) ustvarjalnost, medtem ko ostaja znotraj formalnih izobraževalnih praks, katerih osnovni namen je reprodukcija že znanega, tj. institucionaliziranega znanja, ta prostor ožje zamejen ali pridržan – če sploh – le za nekaj izbrancev in izbrank.

Četudi – na ravni splošnih reprezentacij – formalno izobraževanje velja za najpomembnejše, je vendarle tudi jasno, da visoko vrednotenje formalnega izobraževanja in izobraževalnih moči (potencialov) nujno izhaja iz totalnosti vseh preteklih in sedanjih družbenih in socio-historičnih razmerij v določeni skupnosti. Razmerij, ki jih skupnost kot taka vzpostavlja s seboj, s svojo preteklostjo in sedanjostjo, s svojimi članicami in člani, z njihovim delom in prizadevanji, s praksami, spoznanji, z invencijami, potemtakem s skupnimi arhivi vsega navedenega in s tistimi razmerji, ki jih posamezni člani in članice vzpostavljajo med seboj v interakcijah, in še s spoznanji in z dognanji, ki so jih člani in članice skupnosti dosegli v preteklosti in jih dosegajo v sedanjosti. V tem smislu je teža neformalnega (predvsem informalnega) izobraževanja povsem enakovredna in komplementarna teži formalnega izobraževanja, saj brez

34 Razlikovanje med *politiko* (*la politique*) in *političnim* (*le politique*) je zelo pomembno in deluje kot sprožilec državljskega delovanja. Medtem ko je *politika* skupek spretnosti, ki so potrebne za dobro funkcioniranje političnega sistema, v katerega se vpisujejo, in tudi projekt, katerega namen je povezan s skupkom državljskega, družbe in izvajanja družbene pogodbe, se *politično* nanaša na snop socialnih struktur, konceptov in organizacijskih načel življenja v državljski sferi in državi. Gre za dejanski temelj vladajočega sistema, oblasti in moči, ki iz njega izhajajo. Politično v najširšem pomenu je čut za skupnost, je dejanska infrastruktura naših družb (ta pa nikakor ne bi smela biti zgolj politika v ožjem pomenu; kadar ni tako, je to anomalija političnega polja), pri čemer nacionalna država za zdaj še vedno ostaja garant za njen obstoj in delovanje. Cf. Balibar, 2001/2007.